

Beslissing van de Raad voor de Journalistiek

over de klacht van

Hilde Van Mieghem en het Instituut voor Gelijheid van Vrouwen en Mannen (IGVM)

tegen

P-Magazine.be en Koen De Nef

Met een brief van 16 januari 2018 dient meester Elke Cloots namens haar cliënten, mevrouw Hilde Van Mieghem en het Instituut voor Gelijheid van Vrouwen en Mannen, een klacht in tegen P-Magazine.be en redacteur Koen De Nef. Aanleiding is een artikel van 16 november 2017 onder de titel *P-Verhalen*. “*Hilde Van Mieghem maakte dankbaar gebruik van haar lijfelijke charcuterie.*” Meester Dirk De Keuster antwoordt namens zijn cliënten, P-Magazine.be en Koen De Nef, met een brief van 29 maart 2018 waarop Elke Cloots repliceert met een brief van 11 mei 2018.

Een rapporteringscommissie van de Raad voor de Journalistiek heeft een hoorzitting gehouden op 12 juli 2018. Meester Elke Cloots woonde de hoorzitting bij, samen met adjunct-directeur Liesbet Stevens en juridisch dossierbeheerder Annelies Cardon van het Instituut voor Gelijheid van Vrouwen en Mannen. Ook Koen De Nef was aanwezig, samen met zijn raadsman Dirk De Keuster, die tevens P-Magazine.be vertegenwoordigde.

DE FEITEN

Het artikel is een post van iemand op Facebook, die door P-Magazine.be werd overgenomen. De post neemt actrice Hilde Van Mieghem op de korrel wegens haar rol in de MeToo-beweging. De auteur heeft het over de van alcohol doorzopen kop van Van Mieghem en schrijft dat geen enkele Vlaamse actrice dankbaarder gebruik maakte van haar lijfelijke charcuterie om zichzelf in the picture te werken. Die massale aandacht is voorbij, maar dat is volgens de auteur geen reden om penisnijd te ontwikkelen en zich te willen revancheren op ‘de mannen’ in het algemeen en vrouwen op te roepen tot een heksenjacht. De auteur vraagt zich retorisch af of Van Mieghem dacht dat Playboy alleen werd gelezen voor de interviews en noemt haar de zelfverklaarde moeder Theresa van de Vlaamse misbruikte vrouwen.

Redacteur Koen De Nef leidt de Facebookpost in. Hij schrijft dat Van Mieghem zich in de zaak Bart De Pauw opwerpt als beschermheilige van diens slachtoffers en daarbij verglijdt in een wrange vorm van hypocrisie, gezien haar Playboy-verleden waarnaar de post verwijst. Hij voegt links toe naar naaktbeelden van Van Mieghem op internet. De column beschrijft volgens De Nef op een geniale wijze het paradoxale karakter van het MeToo-circus.

DE STANDPUNTEN VAN PARTIJEN

KLAGERS noemen het artikel kwetsend, intimiderend, stigmatiserend en seksistisch. Termen als ‘lijfelijke charcuterie’ werken ontmenselijkend en P-Magazine.be heeft dat beklemtoond door het in de titel op te nemen.

De boodschap is vrouwonvriendelijk en seksistisch. Ze komt erop neer dat actrices die ooit een naaktrol hebben gespeeld hun mond moeten houden over misbruik.

De journalist beklemtoont dat door naaktbeelden toe te voegen en te doen alsof die uit Playboy komen, terwijl het gaat om beelden uit de film Blonde Dolly. In die film uit 1987 vertolkt Van Mieghem de rol van een prostituee. De suggestie dat het om foto's uit Playboy gaat, is niet waarheidsgetrouw en misleidend.

Het klopt dat Van Mieghem geposeerd heeft voor Playboy. Maar het artikel laat uitschijnen dat ze dat vrijwillig deed, terwijl ze onder druk werd gezet door de producenten van Blonde Dolly om de film te promoten. Het zijn juist die praktijken die Van Mieghem wil aanklagen.

Klagers zijn ervan overtuigd dat er kwaad opzet in het spel was en dat de journalist wist dat zijn informatie fout was en de beelden niet uit Playboy kwamen. Ze wijzen erop dat het kwaadwillig verspreiden van foute informatie niet beschermd is door de vrije meningsuiting.

Het is niet omdat beelden vrij toegankelijk zijn op internet, dat ze jaren later in een andere context gebruikt mogen worden. Hilde Van Mieghem kon in 1987 redelijkerwijze niet voorzien dat de beelden 30 jaar later gebruikt zouden worden op een manier die haar fysieke en psychische integriteit zou aantasten.

Van Mieghem kan beschouwd worden als een publieke figuur, maar ook publieke figuren hebben recht op respect voor hun privéleven. Het artikel doet het voorkomen alsof vrouwen die een naaktrol spelen hun privéleven opgeven. Het miskent de lichamelijke en persoonlijke autonomie van Van Mieghem en schendt haar privéleven en menselijke waardigheid.

Daarbij komt nog dat Van Mieghem het slachtoffer is geweest van verkrachting en dat de verspreiding van naaktbeelden van een slachtoffer van seksueel geweld zonder toestemming erg traumatiserend is.

P-Magazine.be heeft door de publicatie van de Facebookpost en de toevoeging van de naaktbeelden schade berokkend aan Van Mieghem en een megafoon gegeven aan een haatspuier. De redacteur had het grofste taalgebruik kunnen weglaten of afstand kunnen nemen van de boodschap, maar hij spreekt in de inleiding integendeel van heerlijk leesvoer en een geniale beschrijving van het paradoxale karakter van het MeToo-circus.

De publicatie levert geen bijdrage aan het maatschappelijk debat. Niemand betwist dat tegenstemmen in het MeToo-debat aan bod moeten komen, maar dit artikel draagt niets bij aan het debat. Het is sensatie met als doel om het meToo-debat te doen stoppen.

Dat blijkt ook uit het feit dat de redacteur actief op zoek is gegaan naar beledigende en seksistische berichten op sociale media. Hij heeft de auteur van de Facebookpost expliciet gevraagd om hem te mogen publiceren. Het gaat dan ook niet om een ingezonden bijdrage of om gebruikersinhoud die spontaan werd aangeboden.

P-Magazine.be laat geen tegenstem aan het woord en geeft Van Mieghem geen wederhoor, terwijl het artikel ernstige beschuldigingen uit zoals hypocrisie, stalking, grensoverschrijdend gedrag, penisnijd, revanche, heksenjacht en rancune. Het artikel valt haar aan omdat ze het opneemt voor slachtoffers van seksuele intimidatie en verwijt haar dat ze het grensoverschrijdend gedrag dat ze aanklaagt zelf heeft gewild en uitgelokt door in Playboy te poseren. Daarom had P-Magazine.be haar voor publicatie een reactie moeten vragen.

Klagers noemen het artikel stereotyperend en stigmatiserend ten aanzien van vrouwen in het algemeen. Het woordgebruik en de boodschap zijn onlosmakelijk verbonden met gender. Het artikel zet aan tot discriminatie op grond van geslacht en tot seksuele intimidatie van vrouwen en heeft tot gevolg dat vrouwen worden afgeschrikt om zich in de media uit te spreken over maatschappelijke thema's die hen aanbelangen.

P-Magazine.be werpt op dat het Instituut voor Gelijkheid van Vrouwen en Mannen (IGVM) niet bevoegd zou zijn om een klacht in te dienen bij de Raad voor de Journalistiek, maar dat is wel zo. Het directiecomité is bevoegd voor het dagelijks bestuur en kan een klacht indienen.

P-MAGAZINE.BE EN DE NEF geven toe dat met de publicatie de regels van de beleefdheid overtreden zijn, maar beklemtonen dat de regels van de vrije meningsuiting niet overschreden zijn.

De Facebookpost vertolkt op een onbeleefde en onbeschofte manier de mening dat Hilde Van Mieghem niet geloofwaardig is als vertegenwoordiger van de MeToo-beweging. De redacteur heeft die post overgenomen zonder te beseffen dat Van Mieghem zich gekwetst zou voelen. Toen dat wel zo bleek te zijn, is het artikel offline gehaald. Het heeft maar één dag op de site gestaan.

De journalist heeft zijn excuses aangeboden in een bericht op P-Magazine.be en als reactie op een artikel in een krant. Hij heeft Van Mieghem gecontacteerd via Facebook met de vraag of hij iets kon doen, waarop zij geantwoord heeft dat ze niet zou weten wat.

P-Magazine.be beklemtoont dat de vrije meningsuiting toelaat om een mening onbeleefd en grof te uiten. Daar is veel rechtspraak over. Bovendien is Van Mieghem een publieke figuur die graag haar mening geeft. Wie een publiek leven leidt, moet tegen een stootje kunnen.

Koen De Nef zegt dat hij alle respect heeft voor Van Mieghem en beklemtoont dat grensoverschrijdend gedrag niet kan. Maar op het moment van publicatie waren er te weinig tegenstemmen in de MeToo-zaak, zeker met betrekking tot Bart De Pauw die zonder vorm van proces aan de schandpaal werd genageld. Op dat moment stootte De Nef toevallig op de Facebookpost en heeft hij die met toestemming van de auteur overgenomen.

P-Magazine.be vraagt zich af of de publicatie van de Facebookpost wel journalistiek is. Het is in elk geval geen berichtgeving maar een opinie, en voor opinies gelden andere regels en een grotere vrijheid om zijn mening te geven. Ook wederhoor en wederwoord gelden niet voor opinies. Een hoofdredacteur die over de eerste minister schrijft, vraagt ook geen wederhoor.

Klagers maken een onderscheid tussen de naaktbeelden van Van Mieghem uit de film Blonde Dolly en die uit Playboy, maar er is geen verschil. De fotoshoot in Playboy was immers bedoeld om de film te promoten en de sfeer van de film is doorgetrokken in de fotoshoot. De redacteur geeft toe dat hij de film niet kende en dacht dat het om foto's uit Playboy ging, maar de gepubliceerde beelden zelf vermelden duidelijk dat ze afkomstig zijn uit de film. De suggestie dat ze uit Playboy komen, maakt dan ook niets uit. Bovendien heeft Van Mieghem het contract voor de fotoshoot in Playboy zelf ondertekend.

Van Mieghem zegt dat ze op het moment van de film en de fotoshoot in 1987 het effect van internet niet kon inschatten. Maar ze heeft ook naaktrollen gespeeld toen internet wel al bestond, zoals op haar 51-ste in een Duitse film. Ze heeft overigens in verschillende

interviews gezegd dat ze geen probleem heeft met de naaktbeelden. Er is ook geen schending van het privéleven aangezien er geen privéfoto's van Van Mieghem gepubliceerd zijn.

Het artikel is geen genderdiscussie en gaat niet over de gelijkheid tussen vrouwen en mannen. Het is evenmin een aanval op de MeToo-beweging. Het gaat erover dat Van Mieghem als actrice met een bepaalde levensloop niet de persoon is om het gezicht te zijn van MeToo. Die mening is gebaseerd op haar levensloop en artistieke keuzes, niet op haar geslacht.

Om diezelfde reden vindt P-Magazine.be dat het IGVM niets te zoeken heeft in deze zaak. En ook wettelijk gezien is het Instituut niet bevoegd om op te treden. Bovendien is de klacht ingediend door de directie van het IGVM, terwijl zulke beslissingen genomen moeten worden door de raad van bestuur, maar die is niet paritair en dus onwettig samengesteld.

BESLISSING

De klacht is ontvankelijk in hoofde van beide klagers.

Het artikel is geen loutere opiniebijdrage of column. De journalist laat de auteur aan het woord, leidt de post in en argumenteert waarom hij hem heeft gepubliceerd. De inleiding van de journalist en de gepubliceerde post vormen zo een journalistiek geheel. De Raad voor de Journalistiek spreekt zich uit over de journalistieke aanpak daarvan.

Publicatie van de Facebookpost

Wat de loutere publicatie van de Facebookpost betreft, spreekt de Raad zich niet uit over de mening van de auteur. Het staat de redactie vrij om meningen en standpunten van derden aan bod te laten komen en te publiceren. De Raad spreekt zich niet uit over de inhoud daarvan en de loutere publicatie vormt geen inbreuk op de beroepsethische code.

- Wat inhoud en taal betreft, is het niet de opdracht van de Raad voor de Journalistiek om zich uit te spreken over welvoegelijkheid en goede smaak.
- De Raad spreekt zich evenmin uit over de geldigheid of de redelijkheid van de argumentatie. Of Hilde Van Mieghem – om welke reden dan ook – al dan niet een terechte spreekbuis is van de MeToo-beweging, is geen zaak voor de Raad voor de Journalistiek.
- De post vertolkt de mening van de auteur, die Van Mieghem als vrouw stigmatiseert op basis van haar werk als actrice en haar fotoshoot in Playboy. Dat kan kwetsend overkomen voor haar en voor vrouwen in het algemeen, maar meningen kunnen, door overdrijving en provocatie, kwetsen, shockeren en verontrusten.

Wederhoor

Zoals hoger gezegd, vormen inleiding en Facebookpost een journalistiek geheel. De journalist leidt de Facebookpost in, laat de auteur aan het woord en geeft hem een forum. De auteur van de post trekt de geloofwaardigheid van Hilde Van Mieghem als spreekbuis van de MeToo-beweging ernstig in twijfel en uit ernstige aantijgingen, die haar eer en de goede naam betreffen. Gezien de aard van die aantijgingen is de Raad van oordeel dat de journalist Van Mieghem vóór publicatie een kans had moeten geven om daarop te reageren. De klacht is daarom gegrond wat wederhoor betreft.

Foto's

De journalist verwijst in zijn inleiding naar de fotoshoot van Van Mieghem in Playboy. Tegelijk plaatst hij hyperlinks naar beelden uit de film Blonde Dolly, terwijl hij duidelijk

suggereert dat het gaat om foto's uit Playboy (ook al staat op de foto's zelf 'Blonde Dolly 1987'). De Raad is van oordeel dat dat niet strookt met de richtlijn bij artikel 3 van de code over het gebruik van archiefmateriaal. De beelden van Van Mieghem uit de film Blonde Dolly horen thuis in de context van haar werk als actrice en de redacteur geeft die context en de herkomst van de beelden niet correct weer, wat aanleiding kan geven tot misleiding van het publiek. De klacht is daarom gegrond op dit punt.

Om die redenen is de Raad voor de Journalistiek van oordeel:

De klacht is gegrond wat wederhoor en de misleidende omschrijving van de foto's betreft.

Brussel, 18 oktober 2018